

країни. Від того, які знання, навички і компетенції вони отримують, залежить майбутнє нашої країни – неймовірно красивої та сильної.

Література

1. A renewed social contract for Europe and its universities How universities and policy makers can work together to shape a strong, open and future-proof Europe. URL: https://www.eua.eu/downloads/publications/unife_policy_messages.pdf

2. Підтримка освіти і науки України під час війни / Міністерство освіти і науки України. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/pidtrimkaosviti-i-nauki-ukrayini-pid-chas-vijni>

3. Стійкість через інновації: Impact Force Forum 2024. URL: <https://marieclaire.ua/uk/obshhestvo/stijkist-cherez-innovatsiyi-u-kiyevi-vidbuvsya-impact-force-forum-2024>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-19>

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТРЕС ТА ТРАВМИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗДАТНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ

Данько Оксана Володимирівна

кандидат психологічних наук,

старший викладач кафедри психології,

Хмельницький інститут імені Блаженнішого Володимира,

Митрополита Київського і всієї України

Міжрегіональної Академії управління персоналом

м. Хмельницький, Україна

Система утворення української вищої освіти зазнала великих втрат і руйнувань через новий етап війни. За роки повної війни сектор освіти нашої країни діяв у вимушених обмеженнях. Такі події у систематичності вищої освіти ставили на порядку денному питання реформування та запровадження норм, що затверджені у новій редакції Закону України «Про вищу освіту», який прийнятий у 2014 році, а також створення системи внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, узгодженої зі стандартами Європейського простору вищої освіти. Утім на ключовий аспект вийшли проблеми забезпечення незагрозливого навчального середовища та запровадження дистанційного формату навчання [2, с. 42-43].

Вища освіта в Україні в умовах воєнного стану зіткнулася з безпрецедентними викликами, які вимагають швидкої адаптації та пошуку ефективних рішень. Основними аспектами, які характеризують сьогодення це вимушене переміщення закладів вищої освіти в більш безпечні регіони; учасники освітнього процесу часто змінюють місце проживання, що ускладнює навчальний процес; обмежений доступ до інтернету та електроенергії, а також високий рівень стресу та тривоги у студентів та викладачів [1, с. 297-299].

З психологічної точки до стресу можна або адаптуватись, або ж усунути його причину. Враховуючи, що війна триває, і її завершення не є справою миттєвою, українцям необхідно навчитися жити в умовах постійного стресу, адаптуючись до нової реальності.

Стрес під час війни може відрізнитися за його силою, силою та результатами психічного та фізичного здоров'я, але якимось впливає на те чи інше. Саме таке потрясіння є відповіддю організму на фізичну або розумову напругу, а також на загрозу для життя. Під час війни всі ці фактори поєднуються, що значно ускладнює ситуацію. Природа стресу є досить складною, оскільки в її механізмах беруть участь різні органи та системи, зокрема гіпоталамус та гіпофіз. Стрес запускає своєрідну ланцюгову реакцію, яка, в свою чергу, викликає ряд характерних симптомів до прикладу: він призводить до різкого підвищення рівня адреналіну, що впливає на серцево-судинну систему та метаболічні функції [3, с. 57-62]. Отже така реакція організму, що спричинена війною, може проявлятися в різних формах, як на рівні психіки, так і на рівні тіла. Психоемоційні симптоми включають: дратівливість, агресивна поведінка, нездатність відчувати радість, проблеми з увагою та розумовою діяльністю.

В умовах війни постійно присутня загроза життю, що створює потужний стресовий фактор. Ці екстремальні обставини вимагають від учасників освітнього процесу максимальної мобілізації фізичних та психічних ресурсів для захисту від зовнішньої небезпеки, що призводить до стресу. Порушуючи звичний ритм життя, стрес негативно впливає на особистісний розвиток та нормальне функціонування. Тривалий стрес виснажує когнітивні функції, вичерпує фізичні сили, спричиняє хронічну втому, що не лише знижує працездатність, але й може викликати серйозні психічні та соматичні захворювання [3, с. 63].

Під впливом стресу, викликаного воєнними подіями, у студентів часто виникають такі негативні емоції, як страх, відчай, смуток, тривога та безпорадність. Це призводить до зниження мотивації та погіршення когнітивних функцій: учасники освітнього процесу гірше запам'ятовують і відтворюють інформацію, мають труднощі з прийняттям рішень, їхня увага стає розсіяною, а здатність до сприйняття

та мислення знижується. Окрім того, стрес може спричинити проблеми зі здоров'ям, такі як головний біль, втома та безсоння, що також негативно позначається на здатності до навчання. Травматичні переживання можуть впливати на короткочасну та довготривалу пам'ять, що ускладнює запам'ятовування матеріалу, а також заважати логічному мисленню та прийняттю обґрунтованих рішень, що важливо для навчального процесу [5, с. 142-145].

В свою чергу викладачі також зазнають стрес та травми, що можуть вплинути на їхню здатність викладати та підтримувати студентів, при цьому відчуваючи емоційне виснаження та вигорання, що знижує їхню мотивацію та ефективність якісно подавати матеріал. Враховуючи поточні умови, в яких опинилася система вищої освіти України, важливо знайти дієві способи підтримки психологічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу. Для забезпечення ефективного функціонування вищої освіти в Україні під час війни необхідно приділити особливу увагу створенню та впровадженню педагогічних програм, що допомагають розвивати стійкість до стресу здобувачів вищої освіти та буде ефективним інструментом для підтримки студентів [3, с. 59-60]. Завдяки впровадженню цих педагогічних підходів, викладачі можуть створити підтримуюче навчальне середовище, що сприяє розвитку стресостійкості студентів, забезпечуючи їх необхідними ресурсами для успішного навчання та життя. В результаті застосування цих методів очікується зниження рівня стресу серед студентів, поліпшення їхнього психологічного стану та академічних результатів, а також формування життєвих навичок, необхідних для успішної адаптації в сучасному світі [4, с. 89-92].

Література

1. Вінс В., Радюшкіна Ю. Психологічна характеристика поведінкових реакцій студентів ВНЗ в умовах навчального стресу. Актуальні проблеми сучасної психології: шляхи становлення особистості. Збірник наукових статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної офлайн-онлайн конференції учнівської молоді, студентів, аспірантів, молодих учених та науковців. 2019. С. 297-302.

2. Ковальська Н.А., Попій А.А. Стрес у навчальній діяльності студентів. Збірник наукових праць. 2021. № 6. С. 42-44.

3. Кривошей К.Ю. Вплив стресу на здобувачів вищої освіти в умовах військового конфлікту Інноваційна педагогіка: Теорія та методика професійної освіти. 2024. Вип. 71. Том 2. С. 57-63.

4. Предко В.В., Сомова О.О. Вплив війни на зміну рівня стресу та стратегій збереження життєстійкості українців. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2022. Том 33. 72. № 4. С. 89-98.

5.Савелюк Н. Переживання стресу в умовах війни: досвід українського студентства. Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць РДГУ. 2022. Вип. 18. С. 141-152.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-20>

ДЕРЖАВНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМ ПЕРІОДУ ВОЄННОГО СТАНУ

Дем'янчук Віталій Анатолійович
*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін, ректор,
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Відповідно до Плану відновлення, розробленого Національною радою з відновлення України від наслідків війни згідно з Указом Президента від 21 квітня 2022 року № 266/2022, у розділі «Освіта і наука» у переліку проблем, які потребують вирішення фактично практично на першому місці визначено корупцію і недоброчесність в освіті: «достатньо високий рівень корупції, яка включає зарахування навчальних дисциплін за певну вигоду викладачам або іншим працівникам (хабарництво), та академічної недоброчесності (по-факту, привласнення інтелектуальної власності інших)» [1]. Прикметно, що актуальність теми академічної доброчесності і запобігання корупції у контексті подолання проблем періоду воєнного стану засвідчується і педагогами-науковцями [2] і педагогами практики [3]. Означене є аргументом спеціальної уваги здійснення державної антикорупційної політики у сфері освіти.

Наголосимо, що предметом антикорупційної політики в освітній сфері мали б стати актуальні проблеми національної системи освіти, що пов'язані з корупційними ризиками й відображені у «Антикорупційній стратегії на 2021-2025 роки» [4]. Відповідно до положень цього документу, освітня сфера належить до пріоритетних у плані подолання корупції. Цим документом до основних проблем галузі віднесено: 1) корупційні ризики щодо доступу до закладів освіти та перебігу освітнього процесу; 2) присудження наукових ступенів та присвоєння